

RYHMÄ ERROR ANU OJALA

HUIJARI

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.
Text and data mining prohibited.

Taiteen edistämiskeskus on tukenut tämän kirjan kirjoittamista.

© Anu Ojala ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2026

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

ISBN 978-951-1-49521-5

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2026

MAANANTAI

LUKU 1

Aamos harppoo sakeassa lumisateessa pitkin ruuhkaista jalkakäytävää. Lilja, Riku ja Sara yrittävät pysyä Aamoksen perässä. Viikkoa ennen jouluaattoa kaupunki on täynnä hulinaa, jouluostoksilla kävijöitä ja matkailijoita.

– Aamos, odota! Huhuu! Lilja huudahtaa ja heiluttaa kättään. – Mihin sä yhtäkkiä lähdit menemään? Kuka sulle soitti?

Aamos pysähtyy.

Hän odottaa, että kaverit ehtivät hänen luokseen, ennen kuin alkaa selittää.

– Nyt on kiire. Mä puhuin mun isän kanssa puhelimesa, ja se sanoi, että Sofia on kauppakeskuksessa. Sofia on pitkästä aikaa muualla kuin kotonaan tai lukiossa. Aion etsiä Sofian ja kertoa sille tasan tarkkaan, mitä ajattelen siitä, että se aikoo tehdä oharit, Aamos selittää kiihtyneenä, kääntää selkensä kavereilleen ja jatkaa matkaansa.

Ällistyneet Lilja, Riku ja Sara tuijottavat hetken toisiaan ja kiiruhtavat sitten Aamoksen perään.

Aamos etenee kiukkuisin askelin väkijoukossa.

– Kenestä Sofiasta sä puhut? Aamoksen rinnalle ehtinyt Sara kysyy ja räpsyttää raskaita lumihiutaleita ripsistään nähdäkseen paremmin eteensä.

– Mun serkusta, Sofia on mun serkku, Aamos murahtaa lyhyesti.

– Ai se Sofia, joka päästyään taidelukioon muutti toisesta kaupungista tänne ja asuu siinä sun isoäidin yksiössä? Sara varmistaa.

– Ja jolla on samanlaiset kiharat kuin sinulla mutta tummat, Lilja lisää.

– Ja samanlainen nauru, Riku mainitsee.

Aamos vilkaisee olkansa yli häntä seuraavia ystäviään.

– Juuri se Sofia, Aamos vahvistaa ja pyrähtää puoli-juoksuun.

Muut jäävät katsomaan ihmeissään Aamoksen jälkeen.

– Eikä... Pitäisikö tässä vielä juostakin, Sara huokaisee, työntää pipoa hikiseltä otsaltaan ja siirtää painavan tietokonerepun hihnoja olkapäillään.

– Siltä nyt näyttää, että juoksuksi on pantava. Mennään, Riku kehottaa, ja kolmikko lähtee liikkeelle.

He tavoittavat Aamoksen, kun tämä odottaa liikennevalojen vaihtumista suojatiellä.

Lilja nykäisee Aamosta takin hihasta.

– Miksi sinun pitää löytää Sofia? Lilja penää.

– En ole nähnyt sitä moneen viikkoon, ja meillä on yksi juttu kesken, Aamos vastaa.

– Mikä juttu teillä..., Lilja ehtii aloittaa seuraavan kysy-

myksensä, kun valot vaihtuvat vihreiksi, ja hetkessä, ennen kuin muut ehtivät reagoida, Aamos on jo tiessään, kadonnut muiden suojatien ylittäjien sekaan.

– Voi jumaleisson tuon Aamoksen kanssa, Lilja kiroaa. Kaverukset kiirehtivät tien yli Aamoksen perään

Hetken ajan he etenevät jonossa reipasta hölkkää sanomatta sanaakaan. Vain lumi nitisee juoksuaskelten alla, ja räntä lyö vasten kasvoja.

Sitten Lilja ei enää malta olla hiljaa.

– Mikä juttu sulla on Sofian kanssa kesken? Onko teillä riitaa? Lilja joutuu huutamaan kysymyksensä, sillä aura-auto kolistelee heidän ohitse.

Aamos seisahtuu varoittamatta.

Hänen takanaan Lilja, Riku ja Sara törmäävät äkkipysäyksessä toisiinsa sellaisella voimalla, että kellahtavat kumoon. Aamos katsoo päätään pudistellen lumisella jalkakäytävällä pitkin pituuttaan makaavia kavereitaan.

– Ai että onko mulla riitaa Sofian kanssa? Sen kun tietäisi! Sitähän mä tässä yritän selvittää, että miksi se vältelee minua. Kyllä te olette noloja... Nouskaa nyt sieltä maasta makaamasta, Aamos tuhahtaa pahantuulisesti ja jatkaa taas matkaansa taakseen vilkaisemattakaan.

– Älä, Aamos, juokse enää, Sara yrittää, mutta Aamos on jo kaukana ihmisvilinässä.

Riku, Sara ja Lilja nousevat jaloilleen ja pyyhkäisevät enimmäkseen lumet vaatteista.

Sara huokaisee syvään.

– Miksi se ei voi odottaa meitä? Sara ihmettelee.

– Aamos ei todellakaan ole nyt yhtään oma itsensä, Riku toteaa. – Mä en ole koskaan nähnyt Aamosta noin vihaisena.

– Niin, yleensähan se on oikea rakkauspakkaus. En olisi uskonut, että Aamoksessa asuu kovan luokan sprintteri. Kaikki on siis mahdollista, Lilja toteaa.

– Mennäänkö? Riku kysyy, ja Sara ja Lilja nyökkäävät.

– Mennään.

Tungos ympäröi Rikun, Liljan ja Saran, kun he astuvat kimaltelevin joulukoristein somistettuun kauppakeskukseen. Puheensorina, toppavaatteiden kahina ja taustalla soiva joulumusiikki täyttävät äänitilan.

– Voi räkä, miten me tässä ruuhkassa löydämme Aamoksen? Riku ähkäisee katsellessaan kauppakeskuksessa vellovaa ihmismäärää.

– Täällä näyttää olevan alennusmyynnin etkot ennen joulua. Kaikesta saa kaikissa kauppoissa miinus kaksikymmentä prosenttia alennusta. Ja uudesta puhelimesta tai liittymästä saa jollekin Rakkaudella-sovellukselle ilmaista käyttöaikaa premium-luokassa vuodeksi, Sara tavailee valtavien mainostaulujen tekstejä.

– Niin että sellaista jouluhenkeä, Lilja hymähtää ja virnistää kuivasti.

– Etsitään Aamos, niin päästään lähtemään tästä ahtaudesta, Sara esittää toiveen.

– Mä en saa Aamosta silmiini, Lilja ilmoittaa varvisteluaan hetken ja yritettyään nähdä ihmisten yli. – Hajaan-

nutaan etsimään..., hän ehtii aloittaa, kun Riku kohottaa kätensä.

– Hei, kuunnelkaa! Riku sanoo. – Eikö tuolta kauempaa kuulu Aamoksen ääni?

Kolmikko hiljenee kuuntelemaan.

Kun ystävykset oikein keskittyvät, taustamusiikkina raikuvan joululaulupimputuksen lomasta erottuu tytön ja pojan erittäin koväänistä riitelyä.

Ja toinen riitelijöistä on erittäin tuttu heille kaikille.

– On se Aamos, Sara ja Lilja vahvistavat yhteen ääneen.

– Aamos taisi löytää Sofian. Kummankaan joulu-tunnelma ei kuulosta olevan ihan parhaimmillaan, Sara toteaa.

– Joo, taitaa jäädä noilta kahdelta joululahjat saamatta, Liljaa hihittää hetken.

– Aamoksen vanhempien urheiluliike on tässä samassa kauppakeskuksessa. Meidän täytyy saada Aamos ulos ennen kuin kukaan ehtii tunnistaa sitä, Riku tajuaa.

– Voi ei! Jos niin käy, soppa onkin entistä sakeampi, Lilja sanoo ja irvistää.

Kauppakeskuksessa on lämmin, ja hikipisarat tiivistyvät talvivaatteiden alla. Siitä välittämättä kaverukset lähtevät taas liikkeelle ja sukeltavat ihmisvirtaan.

Aamoksen mielessä läikkyvät pettymys ja kiukku, kun hän seisoo kädet puuskassa serkkunsa Sofian edessä. Hän ei edes huomaa, miten ihmisiä on alkanut kertyä seuraamaan heidän riitelyään.

– Aamos, senkin kakara! Millä oikeudella sinä vakoi-
let minua? Minun yksityiselämäni ei kuulu sinulle! Sofia
karjuu ja nostaa isoin elein vaaleanpunaisen muovikassin
Aamoksen kasvojen eteen. – Mä pidän huolen siitä, ettet
häiritse mua enää, kun otan uuden kännykän käyttöön. En
halua kuulla sinusta enää koskaan!

Aamoksesta tuntuu, että hän poksahuttaa palasiksi sil-
kasta kiukusta joutuessaan kuuntelemaan serkkunsa type-
riä puheita.

– Ai, minäkö se ongelma muka olen! Ensin jätit mei-
dän esityksen treenaamisen kesken, etkä ole sen jälkeen
enää vastannut viesteihin tai puheluihin. Sua ei ole saanut
kiinni moneen viikkoon! Ja hetki sitten kuulin mun isältä,
että olet jättämässä suvun joulujouluun väliin. Mä olen tosi
pettynyt, ja isoäiti tulee olemaan todella surullinen. Miksi
sä et tee enää mitään, mitä on sovittu? Kerro edes yksi hyvä
syy, senkin petturi, Aamos raivoaa.

Aamoksen paha olo kasvaa sitä suuremmaksi, mitä
enemmän ja lujempaa hän huutaa.

– Sä et voi tehdä minulle ja muulle suvulle ohareita!
Sun pitää viettää suvun kanssa yhteinen joulukuusi, Aamos vaa-
tii ja pui nyrkkiään sanojensa vakuudeksi.

Itku alkaa kuristaa kurkkua kaiken raivon takana.
Aamoksen on keskityttävä, ettei purskahtaisi itkuun.

Hän ei Sofian edessä itkisi, ei, vaikka mikä olisi.

Ei, vaikka olisi miten pettynyt, surullinen ja vihainen.

Serkukset mittailevat katseillaan toisiaan hetken aikaa.

Aamos vaihtaa taktiikkaa.

Hän vetää vavisten henkeä yrittäessään saada äänensä vakaaksi.

– Tulisit suvun joulujuhlaan! Tulisit nyt! Jooko? Aamos anelee. – Sulla ja mulla on kaikkien aikojen parhaat jouluräpit esitettävänä. Ei me voida antaa kaiken kesän aikana tehdyn työn mennä hukkaan. Mä sävelsin meidän laulut ja riimitin räpit... Aivan kaikki on sydänverellä tehty, Aamos rukoilee yrittäessään muuttaa Sofian mielen.

Sofia pudistelee päätään.

– En mä tule. Mä olen..., Sofia aloittaa mutta vaikeenee hetkeksi, ja hänen ilmeensä muuttuu ovelaksi. – Mä vietän joulun kahden kesken Eliaksen kanssa. Elias on mun poikaystävä. Kyllähän sä, Aamos, ymmärrät rakastumisen ja seurustelun tärkeyden. Mulla ja Eliaksella on jouluksi muita suunnitelmia, Sofia selittää äänensävy pehmenneenä.

Aamos katsoo vaiti Sofiaa, kulmat kohoavat.

Hän pohtii hetken uutta tietoa.

– Ahaa! Sinulla on siis poikaystävä, Aamos toteaa samalla, kun hänen ilmeensä kirkastuu, – jonka nimi on Elias. Tule joulujuhliin Eliaksen kanssa. Ovatko sun vanhemmat tavanneet Eliaksen?

– Eivät ole, eivätkä tapaa nytkään. Etkä säkään kerro Eliaksesta kenellekään. Tämä on sun ja mun välinen juttu. Kukaan muu ei tiedä tästä, ei kukaan, Sofia selventää.

– En kerro kenellekään, jos sä tulet joulujuhlaan, Aamos ilmoittaa saman tien.

Sofian ilme synkistyy.

– Mä etsin sen Eliaksen ja kysyn siltä itseltään, mikä homman nimi on, Aamos jatkaa.

– Sen kun yrität etsiä, mutta et sinä löydä Eliasta koskaan, vaikka mitä tekisit, Sofia tuhahtaa. – Haista huilu, Aamos, sinä et minua kiristä!

– Haista itse... Haista..., Aamos miettii hetken. – Hais-ta sinä pelsepuupi! Aamos sanoa pärskäyttää sitten.

Sofia on hetken hämmentyneen näköisenä vaiti ja alkaa sitten nauraa.

– Pelsepuupi? Mitä tuokin muka tarkoittaa? Sä et vielä-kään osaa kiroilla kunnolla, Sofia toteaa ja nauraa hekottaa entistä isommin.

Naurunremahdus kuuluu myös riitaa seuraavasta yleisöstä.

Yhtäkkiä Sofia vakavoituu.

– Minulle riittää tämä pelleily, Sofia ilmoittaa päättäväisesti ja alkaa äkäisin liikkein tehdä lähtöä.

– Sinä et sitä päätä! Aamos räkäisee ja nappaa Sofiaan takinhelmasta kiinni.

Sofia seisahtuu ja katsoo Aamosta mutta ei ehdi sanoa mitään, kun matala miehen ääni keskeyttää riitelyn.

– Minä tulin katsomaan, mitä täällä tapahtuu. Joulun edellä riidellään ja kirootaan... Voi, teitä...

Aamos kääntyy katsomaan puhujaa.

Valkopartainen joulupukki seisoo Aamoksen ja Sofian vieressä.

Aamos löysää otteensa Sofian takista.

– Älkää nyt, nuoret, enempää riidelkö. Jospa saisinkin tuoda teille vähän joulumieltä, joulupukki myhäilee.

– Ei ole totta, kaikkea sitä kuulee, Sofia tuhahtaa ja pyörittelee silmiään.

– Noh, miten sinä nyt joulupukille noin puhut! Minä en ole kuuna päivänä..., joulupukki alkaa moittia Sofiasa.

– Koko touhu alkaa mennä ihan sirkukseksi, Sofia keskeyttää joulupukin puheen. – Ja Aamos, älä soita mulle. Mä soitan sulle, jos mulla on asiaa, Sofia ilmoittaa lyhyesti.

– En pidätä hengitystäni sitä odotellessani, Aamos vastaa synkkänä ja mulkoilee serkkunsa perään, kun tämä lähtee niskojaan nakellen ja taakseen katsomatta, saappaiden korot kivilattiaa takoen tiehensä.

Yllättäen Sofia on kompastua johonkin ja joutuu pyrsähtymään hetkeksi. Hän irrottelee jonkinlaista vaijeria kenkäänsä korosta, joutuu nykäisemään sitä kunnolla, ennen kuin saa sen irti. Sofia viskaa vaijerin lattialle ja jatkaa matkaansa.

Sitten Sofia on poissa.

Serkku oli muuttunut syksyn aikana, Aamos ehtii miettiä, kun voimakas humaus halkoo ilmaa.

Väkijoukko kohahtaa ja vetäytyy kauemmaksi.

Aamos katsoo ylös eikä ehdi muuta, sitten kaikkialla näkyy pelkkää vihreää.

Lapset alkavat itkeä, kun joulupukki ja muutama muu ihminen katoavat kaatuneen kuusen alle.

Pelastusarmeijan joulupata vierähtää lattialle, ja koli-

kot karkaavat iloisesti kilisten pitkin lattiaa. Joulukuusen valot välkkyvät hetken ennen kuin ne sammuvat.

Joulumusiikki vaikenee, ja kauppakeskukseen laskeutuu syvä hiljaisuus.

LUKU 2

Ihmisten huutoa.

Kirouksia.

Lasten itkua.

Askelten töminää.

Riku, Lilja ja Sara jäävät pakenevien ihmisten vastavirtaan.

– Pysytään yhdessä, Riku huutaa, kahmaisee Saraa ja Liljaa käsivarresta kiinni ja kiskoo heidät vierelleen. – Meidän on pysyttävä seisaalla tai jäädään muiden jalkoihin!

He tarttuvat toisiinsa ja pinnistelevät pysyäkseen pystyssä, kun väkijoukko rynnii heidän ohitse.

Ihmismassan liikkeelle laittama ilmavirta tuntuu vahvana kierteenä heidän ympärillään, heitä tönitään ja tyrkitään. Riku, Lilja ja Sara suojelevat toisiaan, seisovat siinä kolmen porukassa vahvempina kuin yksin koskaan.

Loputtoman pitkiltä tuntuvien minuuttien jälkeen kaaos alkaa selkiytyä. Ihmiset ovat poissa, ja kauppakeskukseen on laskeutunut syvä hiljaisuus